

Мета досліджень. Вивчити особливості перебігу і тривалість третьої завершальної стадії родів та апробувати комплексний консервативний метод лікування корів за затримання посліду.

За нашими даними, особливість перебігу і тривалість завершальної стадії родів визначається не тільки клінічним станом організму корови після виведення плода, але й морфологічною структурою епітеліо-десмохоріальної плаценти. Нами встановлено, що на швидкість відділення плодових оболонок у корів може впливати кількість і величина котиледонів на поверхні хоріона, що беруть участь у плацентациї.

Так, після народження плода послід швидше відпадав у тих корів, у яких на хоріоні було 80 і більше дрібних котиледонів, і на 2 – 3 години пізніше, або навіть затримувався, коли котиледонів було 40 – 60 на всій поверхні хоріону, які в 2 – 2,5 рази за розмірами перевищували попередні. У таких випадках розгалужені ворсинки котиледонів проникають глибше у крипти карункулів для компенсації сумарної площі плаценти, проте вивільнення їх проходить важко і довше.

У випадках, коли профілактичні заходи виявляються неефективними і плодові оболонки самовільно не відокремлюються впродовж 6 – 7 годин після народження плода, розпочинають консервативне лікування корів.

Зважаючи на вищенаведене, ми пропонуємо наступну схему консервативного лікування корів за затримання посліду: через 6 годин після народження теляти здійснити парасакральну блокаду нервів тазового сплетіння. Якщо затриманий послід самовільно не відпав, через 2 – 3 години після блокади внутрішньовенно влити 150 – 200 мл 0,5 %-ного розчину новокаїну, зробленого на ізотонічному розчині натрію хлориду та з додаванням 40 – 50 ОД окситоцину у поєднанні з 40 %-ним розчином глюкози (150 мл) і 5 % аскорбінової кислоти (100 мл). У випадку відсутності позитивного лікувального ефекту окситоцин вводять повторно через 6 годин.

За від'ємних результатів консервативного лікування корів за затримання посліду, через добу після народження теляти слід приступити до оперативного лікування, застосовуючи перед цим внутрішньовенно 0,5 %-ний розчин новокаїну, 40 %-ний розчин глюкози і 10 %-ний розчин кальцію хлориду у терапевтичних дозах. Після видалення затриманого посліду в порожнину матки увести дві таблетки гінобіотику, свічки метродеку чи метрифлоку. У всіх трапунках оперативне лікування корів за затримання плідних оболонок закінчується депонуванням в порожнину матки антисептичних медикаментозних препаратів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лободин К. А. Плацента активное начало, препарат для коррекции воспроизводительной функции коров. Ветеринария. 2006. №7. С. 38–42.
2. Степанян А. В. Новое слово в фармакотерапии и профилактике плацентарной недостаточности при угрозе преждевременных родов. Акушерство и гинекология. 2010. № 5. С. 94–97.
3. Muller L. D. Factors associated with the incidence of retained placentas. J. Dairy Sci. 2014. Vol. 57. P. 725–728.
4. Завірюха В.І., Куртяк Б.М. Патологія органів розмноження та стимуляція продуктивності корів. Львів: ТеРус, 1999. 148 с.

УДК: 619:636.082.453/7:591.81

КОЗАК М.С., магістрант

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
yuriy.ordin@btsau.edu.ua

КІНКО-ВІЗУАЛЬНИЙ ТА ЦИТОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ВИЯВЛЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ЧАСУ ОСІМЕНІННЯ СУК

Проведені нами експериментальні дослідження дають підставу стверджувати, що вагінальна цитологія проводиться з метою визначення стадії естрального циклу, визначення термінів в'язки і пологів, для визначення відхилень в естральному циклі, визначення природи виділень з вульви. Ефективність цитологічного методу виявлення оптимального часу осіменіння сук за збіганням з феноменом статевої охоти була на 60 % більшою

ніж клініко-візуального. Заплідненість тварин за одноразового осіменіння, за оптимальних ознак цитологічного методу, була на 20 % більшою ніж за дворазового у випадку клініко-візуального Крім того, більш точне виявлення оптимального часу осіменіння сук сприяло збільшенню плодючості з $7,5 \pm 1,0$ щенят за клініко-візуального до $9,8 \pm 2,4$ за цитологічного методу.

Ключові слова: анафродизія, неплідність, репродукція, клініко-візуальний метод, цитологічний метод, оптимальний час.

Численні літературні джерела [1–3] підтвердили актуальність виявлення оптимального часу осіменіння сук. Незважаючи на наявність в арсеналі лікарів ветеринарної медицини значної кількості методів виявлення оптимального часу осіменіння сук використовується лише клініко-візуальний метод тому необхідним є освоєння та визначення ефективності інших методів.

Оптимальним часом для осіменіння сук за повідомлень ряду дослідників [4–6] вважається час максимально близький до овуляції, оскільки введення сперми в цей період дозволяє отримати найвищий рівень заплідненості та максимальну кількість щенят. Але на сьогоднішній день за даних [7, 8] не має жодного методу який би дозволяв точно виявити час овуляції у сук. Тому для виявлення оптимального часу осіменіння звертають увагу на ті чи інші прикмети, які певним чином пов'язані з овуляцією. Оскільки дані літератури щодо ефективності окремих методів виявлення оптимального часу осіменіння є досить суперечливими, вивченню саме цього питання ми присвятили тему магістерської роботи.

За мету роботи обрали визначення ефективності використання клініко-візуального та цитологічного методів виявлення оптимального часу осіменіння сук.

Матеріал для досліджень 10 сук породи середньоазіатська вівчарка були надані заводчиком-кінологом Станіславською В. К. Тварини були клінічно здоровими та фізично розвиненими. До моменту включення їх до експерименту від кожної з них було отримано від 1 до 2-х приплодів.

Умови годівлі та утримання собак були приблизно однаковими. За клініко-візуального методу звертали увагу на поведінку тварини та проводили огляд зовнішніх статевих органів. Оптимальним часом для введення сперми вважали період, переважно між 11 та 14 днями від початку тички, коли зменшувався набряк вульви. Кількість виділень із статевих органів зменшувалася, а їх колір з червоного змінювався на солом'яно-жовтий. При пальпації зовнішніх статевих органів дослідні суки проявляли рефлекс „Amantea” – відводили в сторону хвіст, прогинали спину та проявляли „рефлекс нерухомості”.

Техніку цитологічного методу виявлення оптимального часу осіменіння сук буде детально описано у відповідному розділі власних досліджень.

Ефективність виявлення оптимального часу осіменіння сук оцінювали за заплідненістю, яку визначали за загальноприйнятою формулою, як співвідношення кількості тварин, що осіменялися, до тварин, що стали вагітними виражене у відсотках. Крім того оцінювали кількість щенят у гнізді.

Вагітність та неплідність діагностували на 25-й день після осіменіння за допомогою приладу Scanner Falko LC у В-режимі конвексним зондом при частоті 5 МГц в маніпуляційному кабінеті клініки. Тварин для дослідження фіксували в стоячому чи лежачому (спинному або боковому) положенні. Першому віддавали перевагу при дослідженні неспокійних і виснажених тварин. Сук малих порід (такса, той-тер'єр, пінчер) досліджували в лежачому положенні. Ділянку шкіри між молочними залозами від лобкової до грудної кістки звільняли від волосяного покриву, якщо спостерігалися неопластичні утворення молочної залози, що ускладнювали доступ до черевної стінки в ділянці білої лінії, дослідження проводили збоку над молочною залозою.

Результати порівняльного аналізу дослідів з виявлення оптимального часу осіменіння сук клініко-візуальним та цитологічними методами наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – **Ефективність клініко-візуального та цитологічного методів встановлення оптимального часу осіменіння сук**

Показники	Метод встановлення оптимального часу введення сперми сукам:	
	клініко-візуальний	цитологічний
Збігання результатів із феноменом статевої охоти, %	40,0	100,0
Заплідненість, %	80,0	100,0
Тривалість вагітності, діб	63,00 ± 1,24	62,60 ± 0,52
Кількість новонароджених щенят	7,50 ± 1,06	9,80 ± 2,47

З даних поданих у таблиці 1 видно, що ефективність цитологічного методу виявлення оптимального часу осіменіння сук за збіганням з феноменом статевої охоти була на 60,0 % більшою ніж клініко-візуального. Заплідненість тварин при одноразовому осіменінні за оптимальних ознак цитологічного методу була на 20,0 % більшою ніж за дворазового при клініко-візуальному. Крім того більш точне виявлення оптимального часу осіменіння сук сприяло збільшенню плодючості з 7,5±1,06 щенят за клініко-візуального до 9,8±2,47 за цитологічного методу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ниманс Хант Г., Сеттер Петер Ф. Болезни собак. Праткическое руководство для ветеринарных врачей (организация ветеринарной клиники, обследование, диагностика заболеваний, лечение): 8 изд. перев с нем. М.: Аквариум, 1998. 816 с.
2. Holst P.A., Phemister R.D. Temporal sequence of events in the estrous cycle of the bitch. Amer J Vet Res. 2002. № 36. P. 705–707.
- 3 Colcannon P.W. A review for breeding management and artificial insemination with chilled or frozen semen. Proceedings, Canine Male Reproduction Symposium, Society for Theriogenology, Monreal, Quebec, Canada. 2006. P. 5–17.
4. Старченко С.В. Болезни собак. Издательство „Лань”, 2011. 560 с.
5. Niemand P.F., Sutter O.T. Gamete physiology and timing of ovulation and fertilization in dogs. J Rep. Fert. Supple. 1989. № 19. P. 266–271.
6. Phemister R.D., Holst P.A., Spano J.S., Hopwood M.L. Time of ovulation in the Beagle bitch. J Biol. Reprod. 2003. №. 8. P. 71–80.
7. Любецкий В. Й. Штучне осіменіння собак. К.: ТОВ „Анва-прінт”, 2008. 40 с.
8. Ингланд Г., Харви М. Руководство по репродукции неотологии собак. Пер. с англ. (Под. ред. Джо Симпсона). Москва, Софион, 2003. 277 с.

УДК:619:618.15:637.7

КУБ'ЯК К.О., магістрантка

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

yuriy.ordin@btsau.edu.ua

ВЕСТИБУЛОВАГІНІТ У СУК (ПОШИРЕННЯ, ЕТІОЛОГІЯ, ДІАГНОСТИКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ)

Проведені нами експериментальні дослідження дають підставу стверджувати, що лише клінічного дослідження недостатньо для об'єктивної диференціальної діагностики патології статевих органів у сук. Сонографія суттєво доповнює можливості клінічного дослідження внутрішніх статевих органів сук і забезпечує можливість диференціювання патології матки та вагітності. Проведені нами дослідження показали, що для об'єктивної діагностики вестибуловагінітів у сук необхідно використовувати комплексне дослідження з застосуванням ультрасонографії та цитологічного дослідження вагінальних мазків. Отримані результати підтверджують високу терапевтичну ефективність запропонованих нами схем лікування тварин хворих на вестибуловагініт і дозволяють рекомендувати їх до впровадження.

Ключові слова: вестибуловагініт, анафродизія, неплідність, репродукція, лікування.